

Notranjec

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Izhaja vsako soboto
in velja po pošti za celo
leto 4 K, za pol leta 2 K.
Posamezne številke po 10 v.
Na naročbe brez denarja se
ne oziramo. Uredništvo in
upravništvo je v Ljubljani
Breg št. 12.

Inserati
se računajo za celo stran
36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za
 $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani
9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri
večkratni objavi primeren
popust. Mala naznanila po
20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Vabilo na naročbo.

Podpisano upravništvo „Notranjca“ vabi ob priliki početka novega četrtletja somišljenike, da se v obilnem številu naroče na „Notranjca“. Pri tem opozarja, da se lahko naroča list vsak dan in se v tem slučaju šteje naročnina od dotičnega dne nadalje. Tiste naročnike, ki so za tekoči letnik poravnali naročnino le do 1. julija, opozarjamo, da smo primorani jim list brezpogojno ustaviti, če ne upošljejo nadaljne naročnine.

Naročnina znaša za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Kdor le količkaj pozna draginjo, ki vlada v papirni industriji in po naših tiskarnah, in upošteva, da se pri tedniku samo z ekspedicijo porabi dobra tretjina naročnine, bo odklonil ugovor, da mu je naročnina previsoka. Pripočamo, da somišljeniki stvorijo „čitateljske krožke“ s tem, da si naročajo skupno večje število iztisov in jih potem širijo. Na ta način se lahko mnogo prihrani na poštnih troških.

Upravništvo „Notranjca“.

Ljubljana, Breg 12.

Politične vesti.

Socijalni demokrati v Ljubljani so na precej slabo obiskanem shodu — bilo je manj kot 200 ljudi, med njimi skoro polovica ljudi, ki ne pripadajo socijalno-demokratski stranki — pretečeno nedeljo v Ljubljani zahtevali splošno, enako volilno pravico za občinske volitve v Ljubljani. Priznali so sami, da zahtevajo nekaj, kar je ta hip nemogoče doseči, a pritisniti hočejo na

občinski svet ljubljanski, da vendar že enkrat izpolni obljubo županovo in uložijo peticijo na deželni zbor kranjski, da naj se razširi volilna pravica na korist manj premožnim slojem. Ta zahteva je popolnoma opravičena. Nato so se izrekli zoper obstrukcijo posl. dr. Tavčarja v volilno-reformnem odseku.

Politična pravda. Pri ljubljanskem deželnem sodišču se je vršila v sredo končna obravnava proti onim kmetom, ki so se v Sori na Gorenjskem potegnili za župnika Brce-ta, ki ga je škof prestavil iz Sore in ga dal z žandarmerijo izgnati iz župnišča. Kmet Luštrek, ki so ga orožniki zabodli v stegno, je dobil 3 mesece težke ječe, češ, da se je upiral orožnikom, ki so hoteli siloma odpreti vrata hiše, v kateri je bil župnik Brce, drugi obtoženec, Bukovec, je dobil 10 tednov, dva sta dobila zapor 3 ozir. 2 dni, dva pa sta bila oproščena. Tako sta združena vlada in cerkev zopet par ljudi spravila v nesrečo.

Shod za koroške Slovence v Trstu. Slovenski Tržačani so priredili zadnjo nedeljo v tržaškem Narodnem domu shod, ki se je z vso odločnostjo izrekel za to, da se vladni volilni reformni načrt, ki obmejne — v prvi vrsti koroške Slovence — neizmerno oškoduje, odkloni in pozivlja poslance, da makari z obstrukcijo onemogočijo, da se uveljavi. V temeljitem govoru sta dr. Rybař in zastopnik koroških Slovencev, dež. posl. Grafenauer, pojasnila, kako je vlada zvijačno razdelila volilne okraje, da onemogoči, da bi 120.000 koroških Slovencev dobilo le en mandat. Med drugim je navedel dr. Rybař nekaj, kar mora tudi najmlačnejšemu odpreti oči, — navedel je namreč sledeči statistični podatek: na Koroškem je vzrastlo prebivalstvo sploh od l. 1880 do 1900 za 18.594 (Korošci se močno izseljujejo, zato prebivalstvo tako malo narašča), število nemškega prebivalstva pa je vzrastlo v istem času od za — 28.375. Te številke pač več govore kot cele knjige. — Na tržaškem shodu so po stari navadi delali

nekaj sitnosti „slovenski“ socijalni demokrati, ki bi bili za vladni volilno-reformni načrt, pa naj bi bil Slovincem še bolj krivičen, a bilo jih je komaj 30, narodnega delavstva pa nad 1000.

V odseku za volilno reformo je začel poslanec ljubljanskega mesta, dr. Tavčar, obstrukcijo zoper vladni volilno-reformni načrt. Z nujnimi spreminjevalnimi predlogi, ki so stvarno včasih utemeljeni, včasih pa kot obstrukcijsko sredstvo tudi neutemeljeni, izkuša ovirati razpravo, da se zavleče vsaj za nekaj časa. Obenem je pozval izvrševalni odbor narodno-napredne stranke v Ljubljani vse druge slovenske poslance, da v prid obmejnim slovenskim bratom, pred vsem našim Koroščem, obstruirajo. A dr. Šusteršiču, ki se mu ne gre za blagor Slovenstva, ampak za milost vlade, obstrukcija ne diši. Odreka torej pomoč obmejnim Slovincem!

„Slovenska štajerska ljudska stranka“ z naprednim programom se ustanavlja te dni na Slovenskem Štajerskem v Celju. Ker so celjski prvaki glede narodnega dela marsikaj prespali, se je vzdignila proti njim krepka opozicija, ki obeta, da bo vspešnejše klubovala „štajercijanskemu“ nemškutarstvu in klerikalizmu. Ustanovitev take stranke iskreno pozdravljamo. Pri tem pa kličemo k opreznosti, vstrajnosti in požrtvovalnosti.

Dopisi.

Praktično slovenstvo naših klerikalcev. Pred letom je otvoril v Ljubljani klerikalni konsorcij velik, moderno opremljen hotel „Union“. Ta hotel naj bi postal v doglednem času — saj takrat se je ponovno bralo v klerikalnem časopisju — nekako središče potujočega občinstva in shajališče slovenskega meščanstva. Izprva se je podjetje dobro obneslo. Slovensko občinstvo je rado pohajalo v prostrane in lične prostore hotela — vsaka nova metla dobro pometa —, kjer je bilo točno postreženo z jedjo in pijačo, pa tudi zabave mu ni manjkalo, za kar so izdatno poskrbeli razni koncerti in druge prireditve, dasi so se že takrat čule pogoste pritožbe o prevelikem nemškutarenju tako osebja, kakor direktorija še posebej. No, časi se spreminjajo, in tako se je tudi tekom enega leta marsikaj spremenilo v prvem slovenskem hotelu v Ljubljani. — Slovensko zavedno meščanstvo mu je obrnilo hrbet, iz vzrokov, ki so vsakomur dovolj jasni, tujcev tudi ni prenočevalo skozi celo leto bogve koliko, no, in sedaj se še poslavlja ravnatelj hotela, Kamposch, da naredi prostor, kakor se čuje, še odkritejšemu „prijatelju“ Slovencev, kakor je bil kedaj on sam. Neslavljen odhaja; zato pa pošilja slovenskim hotelom nemške reklamne tablice hotela „Union“ ter se drzne vrhu tega še prosjačiti — seveda

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

Uršula odstopi dva, tri korake, stari Ambrož pogleda bana.

„To je vaša pravica, tako vaše sodišče? Dokažem naj vam vse? Ali je treba dokazati, da je solnce na nebu? V koliko je kršil Bator pravo? Ali vi vprašate ubijalca, po katerem pravu je ubil človeka? Pravilna pravda! Vem, kaj hočete reči. Poznam poti take pravde. Krive so in dolge, ozke, za vsako zeva prepad. Pravilna pravda! Treba-li razbojniku kaj drugega kot vešala? Pravilna vaša pravda trajala sto let, tačas pa naj poginemo gladi jaz in moja deca. Rečem vam, bane, to niso besede hrvatskega bana, ampak Tahovega zeta, to ni pravica, ampak sila, nevera, zločin, ki ga postanete sokrivi —“

„Gospa Heningova“, plane Erdedi in lice mu zarudi, „brzdajte svoj jezik. Kdor mene žali, žali kralja.“

„Ne bojim se Vas“, klikne Uršula in vzdigne pest. „Le zakrivajte sebične spletke svoje pod plašč kraljevskega veličanstva, ne bojim se vas. Strgala bom to zagrinjalo, naj se zazna, da vam je tehtnico razjedla rja, da vam je zakone razgrizel črv. S Turki se bijete za križ, a sami ste Turki. Bane Peter, krivica vaša pade na vas, na vašo ženo, na vašo deco.“

V tem trenutku prebledi banica in stisne dete krepkeje k sebi. V črnih očeh ji zažari besen ogenj.

„Za to željo naj vam usahne jezik“, zakliče Uršuli.

„Dosti“, zagrmí Peter, „tu ni sodišče. Vložite tožbo. Odvetnika imate. Saj je gospod Ambrož več pravdaš.“

Podban pa mirno odgovori: „Gospa Heningova je prav govorila. Tu se ne gre za dvomljivo posest, ampak za zločin. Ali ji boste priskočili na pomoč?“

„Via juris*)“ odvrne suhoparno ban, „to je vse, kar vam morem reči, gospod odvetnik.“

Ambrož se strese, nosnice se mu razširijo: „Da, bom njen odvetnik, ker vidim, da vaša boginja pravice šepa. Sorodstvo vam je zatemnilo vid. Gorje domovini, gorje narodu, kjer se navadna goljufija, ljuto razbojstvo sme skrivati pod senco prava. Pa naj ste tudi knez Erdedi, naj siplje vaše žezlo strele, zlomim ga vam, da ne bo več sramotilo plemstva, da ne bo ta zemlja stokrat pogažena od plemenitaške lakomnosti.“

„Ha, ha“, nasmeje se ban bled kot smrt, „z Medvedgrada se je priplazil stari volk, drug Nikole Zrinjskega, pa naj se čuva ta bivši kastelan lakavski moje železne pesti.“

„Da“, reče Ambrož, „na bojnem polju osveti stari volk pogaženo pravico.“

„Da, Isusa mi“, krikne Uršula, „pripravite se ban, moji zobje so železni.“

„Zbogom“ odgovori ban. „Peter Erdedi se ne boji ne babjega juriša ne starčeve kletve.“

*) Pravna pot.

v nemškem jeziku — za pritrjenje istih na primernem prostoru, misleč, da ostane vsaj na ta način slovenskemu občinstvu za dalje časa v živem spominu. Ne zdi se nam vredno preiskovati, koga da zadene v tem slučaju večja krivda, ali mednarodnega Kamposcha ali klerikalno nadzorstvo, eno pa bodi pribito, da je skrajno žalostno, ako se moramo zadirati z ogorčenjem v hotel, stoječ pod patronanco ljudij, ki se na raznih shodih bahato nazivljajo za edino prave in resnične voditelje slovenskega naroda. Radovedni smo, kaj da poreče k temu naš ljubeznivi „Domoljub“?

Več Postojnčanov.

Domače vesti.

Gosp. Ivan Poženel, ki je več let služboval kot železniški uradnik v Postoini, je postal načelnik železniške postaje v Ilirski Bistrici in nastopil te dni svoje novo mesto. Postojnčani ga bomo težko pogrešali. Bil ni le vesten in postrežljiv uradnik, marveč tudi priljubljen družabnik in član skoraj vseh narodnih društev v Postojni.

Odlikovanje. Ant. Gradišek, gozdar pri knezu Windischgrätzu, je dobil častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje.

Ambrož in Uršula odideta. Peter pa ves izmučen zašepče Barbari. „Evo, puška je počila. Tahí je moj, tem slabičem že pokažem, da je Peter ban, pa naj tudi pride do boja in krvi.“

VI.

Dva streljaja za gornjestubiško cerkvijo stoji prijazna hiša, ne veš ali je kmetska ali plemiška. Ravno tak utis napravi tudi postavni možak, ki dela pred njo. Če ni sam plemič, njegov duh in njegovo srce so gotovo plemeniti. Lice se mu zmračí, ko posluša žalostno povest mladega Jurija, ki je ravnokar pritekkel k njemu praviti, kako je novi stubiški gospodar Tahí uničil ubogo vdovo Kato Marušičko iz Zaprešiča.

„Petero slabotne dece ima Marušička na vratu“, tako je pravil Gjuró Mogaić, „moža so ji ubili Turki. Vsak jo pozna za pošteno dušo. Pa je došel Tahov sluga Peter Bošnjak in prišepetal gospej Tahovi, da Marušička za staro našo gospodarico govori in proti novi. Resnica, gospa Marta in gospica Sofika sta čisto prihajali k Marušički in jo obdarovali, a da je gospo Jelenovo grdila, to ni istina. No, laž pa je kakor plevel; kamor se zanese, brž pokrije celo polje. Tahíjevi so seveda verjeli obrekovanju in poslali Petra Bošnjaka s par lopovi nad njo. „Dam ti tvojo Uršulo, videla boš, kdo je tvoj bog“ se zadere vanjo in jo udari s pestjo, da je padla na obraz. Razbojniki so razbili vrata, odnesli žito, koruzo, pitanega vola, razdejali vinograd, razbili klet, ukradli vino; sirota zdaj sedi pred hišico in plače, njeni otroci plakajo, da ti srce poka.“

Gospod Adolf Jurca, sin veleposestnika in veletržca v Postojni, poslal je o priliki svoje poroke pevskega društvu Postojna 50 K. Novoporočenca sta se odpeljala preko Dunaja v Prago, od tam pa potujeta v Monakovo in preko Tirolske v Italijo.

Postojnska ljudska šola že nekaj let občutno trpi na velikem pomanjkanju dobrih in stalnih učiteljskih moči. Vedno menjavanje in vedni bolniki med učiteljstvom vtegnejo pripraviti našo petrazrednico, ki je bila do sedaj na dobrem glasu, ob njeno dobro ime. Marsikdo se vpraša, zakaj je občina toliko tisočakov za novo šolsko poslopje žrtvovala. Takih za naše šolstvo kvarnih razmer mora biti enkrat konec. Letos smo dobili na novo 3 provizorične učitelje, 2 provizorični učiteljici in 1 stalno nameščeno učiteljico, torej od 9 učnih močij nič manj nego 6 novih in sicer: gg. Vinko Zaletel, Vinko Brus in A. Sebacher ter gdč. Evg. Kalan, M. Remškar in Lampe. Upajmo, da bo med novonameščenimi provizoričnimi gg. učitelji in gdč. učiteljicami obilo takih močij, ki bodo sposobni zboljšati dosedanje žalostne razmere na naši petrazrednici.

Na meščanski šoli v Postojni poučujejo letos: ravnatelj g. Josip Brinar: slovenščino in zgodovino, Alojzij Gorjup: nemščino, prirodoslovje in prirodopis, Albin Stritar: računstvo, geometrijo, prostoročno risanje in lepopisje, Andr. Ažman: krščanski nauk.

„A je li to istina?“ reče Matija Gubec in skoči na noge.

„Taka je živa istina, ujec, kakor sem jaz Jurij Mogaić. Bil sem danes v Zaprešiču, videl vdovico in solze so mi stopile v oči. Le vprašajte Zaprešičane Grogo Zdelarja, Stjepana Jelakovića in starega Mato Jabučiča. Ti so videli vse na svoje oči.“

„Na svoje oči so videli“, vpraša Gubec živo, „a kaj so delali z rokami?“

„Kaj naj delajo? Mrmrli so seve, a kaj koristi. Došla je v vas četa vojakov pod ostrim kopjem. Namestila se je pri sodniku — in sodnik je molčal. Moj bog! Sila! In taki glasovi prihajajo od vseh strani. Stari Tahí je vrag. Kdor ne pride pred zoro na tlako, ga tepo pred gradom, čegar vozovi le malo zamude, ga mučijo. Kati Mandiću v Brdovci so vzeli hišo, polje in vinograd in ga spodili kakor psa.“

„Ah!“ vzdihne Gubec razjarjen.

„A še hujše ima priti. Gospoda pravi, da zapade z glavo, kdor le pisne. Po selih pozvedujejo, kdo je bil vdan prejšnji gospej. Na takega pridejo z bičem. Ubog kmetič je imel edinega prešička, gospa je zaželela pečenke, pa so ga odgnali na Susjed. Najbesneji pa je mladi gospod Gavro. Ta strelja po kmetskih kravah in konjih in cele jate psov ščuže na kmete. Oni dan malo da niso starega Jurka raztrgali in bili bi ga, če jih nebi moja Jana pregnala s palico.“

(Dalje prih.)

Nov denarni zavod v Postojni. Občinski odbor postojnski je v svoji zadnji seji soglasno sklenil ustanoviti v Postojni „Občinsko hranilnico“. Novemu denarnemu zavodu, ki bo v prvi vrsti namenjen realnemu kreditu, želimo najboljši uspeh.

Pevsko društvo Postojna je pelo na predvečer poroke gospici Milici Kuttinovi podoknico.

Nezgoda. V pretečenem tednu so izmenjavali pri električni napeljavi v Postojni nekatere pohabljenе drogove. Pri postavljanji nekega droga je isti, ko je že stal omahnil in padel na v bližini stoječo 6letno deklico delavca Antona Jurce ter ji zdrobil nogo. Deklico so takoj odpeljali v deželno bolnišnico v Ljubljano.

Mlekarska zadruga Cerknica preneha s 1. oktobrom poslovati. Če bodo klerikalci imeli veliko opraviti z mlekarskim združenstvom, nam bodo še to zdravo panogo združenstva skvarili in izpodjedli s svojimi nerednostmi in nerodnostmi zaupanje do njega v ljudstvu.

Na Knežaku je začela nova kmetska posojilnica (rajfajzenka z neomejenim poroštvom) poslovati 24. avgusta. V tolažbo klerikalcem, ki se na vse moči trudijo, da vzamejo novemu denarnemu zavodu v naprej ime, povemo, da znaša promet že do zdaj nad 24.000 K!

Ubila se je na Hudem vrhu pri Ložu enoletna hčerka posestnika Jakoba Turka, ko je prišla h kletnim vratom in padla po strmih kamenitih stopnjicah.

Lovska sreča. Gosp. Josip André, restavrater v Št. Petru, ubil je na lovu v Starem trgu lepo eno in pol let staro medvedko. Ravno takrat na istem lovu je pa obstrelil lovec Jakob Krašovec iz Dan medveda, kateri se je pa težko ranjen skrtil v brlog. Čudno, da se te živali vedno več nahaja v naših gozdih. Lovski revir je last gospoda Fran Petriča.

Iz Zagorja. V nedeljo 30. t. m. predaval bode g. Al. Domicelj o „Zboljšanju travnikov“.

Južna železnica ima res čudne nazore o notranjskem prebivalstvu. Pred kratkim je poslala v Postojno uradnika po imenu Marizza, ki niti besedice slovenske ne zna. Da uradnik, ki ni vešč slovenščine in torej s slovenskimi strankami ne more občevati, ni na svojem mestu, to nam mora tudi vodstvo južne železnice priznati. Železniški upravi mora biti le v korist, če njeno uradništvo lahko s strankami občuje. Mi pa imamo pravico zahtevati, da se nam dá slovenščine zmožno uradništvo. Upamo, da ta opomin ne bo ostal glas vpijočega v puščavi.

Pevsko društvo „Javornik“ priredi v prostorih g. A. Durjana v Matenjivasi v nedeljo, dne 7. t. mes., veselico s plesom, tombolo, srečolovom, petjem in prosto zabavo. Začetek ob 4. uri popoldne. Petje ob 7. uri radi prej zadržanih pevcev. — Čisti donesek veselice je namenjen skladu za nabavo društvene zastave.

Sv. Birokracij. Kakor znano, smo imeli v Matenjivasi letošnje poletje par dni vojake. Pri nekem posestniku nastanjen vojak je zbolel na legarju (tifus) ter so ga poslali v bolnico. Ravno en mesec po

odhodu vojaka je pa prišel od županstva ukaz, da se mora prostor, kjer je vojak ležal, razkužiti, da se bolezen ne razširi. — Seveda je ta prostor sedaj s senom založen ter ne kaže družega kakor — vas zažgati, ker tako pozno skrbijo za nas, v enem mesecu bi že lahko cela vas za legarjem obolela.

Tiskovni škrat prav pogosto nagaja časopisom. Zadnjič se je na naravnost zloben — ne več škrateljski, ampak vražji način — lotil našega lista. V poročnem oznanilu inseratnega dela je bilo tiskano mesto Adolf — Pavel J., kar je seveda izzvalo neljubo presenečenje ne le v prizadetih krogih, ampak najbolj v uredništvu samem, ki je v svojem oddelku poročalo pravilno in je nad inseratnimi hibami popolnoma nedolžno. Poskrbelo se je, da se v bodoče kaj takega več ne pripeti.

Narodno gospodarstvo.

Poštnе zadeve. S 1. septembrom je vpeljala poštna uprava dostavljanje denarja z nakaznico vred tudi pri neeraričnih poštah po deželi in sicer do 1000 K; istotako se dostavljajo do imenovanega zneska tudi denarna pisma. Dostavnine je plačati do zneska 10 K po 3 h, čez 10 K pa 5 h. Vsled te uredbe bode pridobila poštna uprava par stotisočakov na leto. — Znamke po 5 h se izgotavljajo sedaj v zeleni barvi; takšne so tudi znamke na dopisnicah. — Čuje se tudi, da name-rava trgovinsko ministrstvo zvišati pristojbino za navadna pisma od 10 na 11 vinarjev.

Trgovski koledar za leto 1907 v žepnem formatu izda „Slovensko trgovsko društvo „Merkur““. Koledar bode imel poleg kalendarija in listov za dnevne beležke kaj mnogovrstno vsebino, izbrano s posebnim ozirom na trgovske in obrtne potrebe. Koledar bode prav lično opremljen, risbo za načelno stran je izdelal akad. slikar gosp. Maksim Gaspari. Cena koledarju je 1 krono, po pošti 10 vin. več. Koledar se naroča neposredno pri društvu. Slovenski trgovci, trg. sotrudniki in slovenski obrtniki segajte pridno po tem koledarju, ki se prodaja v korist „Trgovskemu domu“.

O gospodarski razstavi v Zagrebu bomo priobčili daljše zanimivo izvirno poročilo v gospodarskem delu prihodnje številke.

2000 kron za dva prašiča. Pri prvi nižje-avstrijski razstavi plemenskih prašičev je dobil predsednik I. nižjeavstrijskega društva za rejo plemenskih prašičev za 8 mesecev starega mrjasca in za 11 mesecev staro svinjo 2000 kron. Ta svota je menda največja, ki se je kedaj v Avstriji plačala za plemenske prašiče.

Katera država v Evropi izvažata največ prašičev? Odkar so južnoevropejske dežele — Srbijo, Rumunsko, Rusko in deloma tudi Ogrsko — vsled „kužnih bolezní“ zaprli, sta pravzaprav v Evropi edini deželi Irska in Danska, ki izvažata precej velike množine prašičev. Irci uvažajo vsak teden na Angleško 30.000 prašičev. Dve tretjini jih je od teh živih, eno

tretjino izvažajo kot slanino. Danci izvažajo na Angleško vsako leto 1,500.000 prašičev kot slanino. V Irski, ki ima 4 milijone prebivalcev, izvažajo povprečno 5 prebivalcev 2 prašiča, v Danski pa, ki ima le 2 1/2 milijona duš, pa 5 prebivalcev 3 prašiče. Primerjati se naše razmere z irskimi ali danskimi sploh ne dado. Slovenci danes menda niti toliko prašičev ne vzredimo, da bi lahko pokrili domače potrebe. Skrajni čas bi že bil, da bi se tudi pri nas začeli bolj brigati za prašičerejo!

Prašičkov vsaj 6 tednov ne smemo ločiti od svinje, čeravno začno po malem jesti, še predno so tri tedne stari. Da jih počasi privadimo jesti, jim je dobro dajati z mlekom poparjene koruze in jih spuščati ob lepem vremenu na pašo na zeleno trato.

Pota na vrtilih, ki so s peskom posuta, nam dajo mnogo opraviti, ker po njih poganja vedno plevel. Kdor hoče ohraniti pota na vrtilih snažna, naj skuha 20 litrov vode, 5 kilogramov živega apna in 1/2 kilograma žveplene kisline, ter naj s to tekočino polije pota, ki bodo obvarovana plevela za več let.

Salato, ki jo mislimo prezimiti, se mora sejati ta mesec. Salata, ki raste že dalj časa in dela že glavice, rada gnije po zimi. Salate po zimi ni treba pokrivati.

Nekaj besedi o razkužilih.

(Dalje.)

Tudi pri živini lahko večkrat z uspehom rabiš kreolin.

Ako ti napenja živino, vlij živali 1/8 — 1/2 litra vode, kateri si primešal 5—30 kapljic kreolina. Vedno ti seveda kreolin ne pomaga.

Zoper drisko telet ti včasih tudi živinozdravnik svetuje dajati teletu trikrat na dan 1/10 litrov mleka in v njem 5—10 kapljic kreolina.

Pri porodih ne pomagaj nikdar preje, dokler si nisi umil rok z 1 odstotno kreolinovo vodo. Tudi spolovila umivaj z 1/4 odstotno kreolinovo vodo. Na ta način obvaruješ živali velikih nevarnosti, ki lahko nastanejo vsled umazanih rok in zastrupljenja krvi.

Izpuščaje, srbečico in nekatere druge kožne bolezni umivaj s kreolinovim milom in kreolinovo vodo. Tudi je dobro ako dobro mažeš kožo s kreolinovim balzomom. Razume se, da se vsake kožne bolezni ne dà zdraviti samo s kreolinom. Zato vprašaj živinozdravnika takoj ko zapaziš bolezen in on ti bo prav svetoval.

Uši živini, pa tudi človeškimi ušivcem, kaj lahko odpraviš, ako umivaš ušive dele z 1/2—1 odstotno kreolinovo vodo. Tudi bolhe odpraviš tako p sebnostom.

Vseh kužnih bolezni v hlevu se obvaruješ, ako ga pošteno snažiš. Izprazni ga (hlev) in vrzi iz njega ves gnoj in vso nesnago, ki si jo preje poštopil s 5 odstotno kreolinovo vodo. Nato umij, oziroma pobeli strop, stene, jasli, itd. itd. s 5—10 odstotno kre-

olinovo vodo. Ako moreš nato hlev še čisto navadno pobeliti, brez kreolinne primesi, je tudi dobro.

Rane pri živalih zaceliš slično kot pri človeku. Naj bi ne bilo nobenega voznika, ki bi ne imel posodice kreolina seboj. Kadar se konj ali žival rani, namaži rano s čistim kreolinom. Na ta način ti lahko tudi večja rana ozdravi v 2—3 dneh. Pri večjih nevarnostih pokliči seveda živinozdravnika, ki rano zašije ali ovije kakor se spodobi.

Kreolin pa ni le v zdravništvu in živinozdravništvu zelo porabno sredstvo, marveč služi tudi sadjarstvu.

Ma h na drevju zgine, ako namažeš jeseni ali spomladi deblo in veje s 3—5 odstotno kreolinovo vodo. Drevo postane gladko in zdravo. Na ta način uničiš tudi vse druge škodljivce, ki se radi naselijo na drevesu. Dobro je, če drevo, ki si ga namazal s kreolinom, dodatno še pobeliš.

Raka na drevesu ozdraviš, ako izrežeš bolne delce drevesa, izmiješ rano z 10 odstotno kreolinovo vodo in jo nato namažeš s čistim kreolinom. Na rano daj znano mazilo za drevesa (ilovica s kravjimi odpadki). Jednako napravi z vsemi ranami na drevesu. Tako operirana drevesa gnoji pridno s kalijem in apnom.

O zlaganju zemljišč.

Spisal A. D.

(Konec.)

Omenjeno bodi, da dovoljuje postava, da izvršijo načrt lahko posestniki sami, ki se ga potem predloži. Načrt ostane izpostavljen 30 dni na ogled. V tem času ima vsak udeleženelec čas in priliko se pritožiti. O pritožbah in ugovorih, ki se ne morejo medsebojno poravnati, odločuje c. kr. deželna komisija in c. kr. ministerijalna komisija. Ko se te rešijo, se sklepa o sprejetju načrta. Načrt je sprejet, ako glasuje za to večina, ako znašajo čisti dohodki posestev te večine dve tretjini skupnega čistega dohodka vseh prizadetih posestev, je sklep veljaven. Načrt se pošlje c. kr. deželni komisiji v potrjenje. Ako kdo ne pride k glasovanju ali ako se nejasno izreče, velja njegov glas v prilogi zložitvi. Svojega že oddanega glasu ne more nihče uničiti. Ako je na onem posestvu več sosesstnikov, imajo vsi skupaj en glas. Najemnik posestva lahko pred časom odpove ter ne plača nič odškodnine. Ko potrdi deželna komisija načrt, se delo v naravi izvrši in ko je to končano, se uravna zemljiška knjiga.

Stroški! To vprašanje je za marsikaterega pereče; a ni se pač nobenemu vstrašiti vsled tega, kajti ti so tako majhni, da jih lahko vsak prenese in to še celó, ker se plačuje, oziroma vrača deželi nazaj v večletnih obrokih. V primeri z velikanskimi koristmi pa, katere so z zložitvijo zvezane, ti stroški kar zginejo. Stroške za komisarja (dijete, potovalni in pisarniški stroški) nosi država; stanovanje, razsvetljavo, kurjavo, pomočnike, vožnjo in potrebno pripravo za razmerjenje (količe, lajšte itd.) morajo preskrbeti udeleženci. O tem določuje

sploh deželna postava. Skupno bi znašali stroški, računajoč po naših razmerah 8—9 K na oral; v tem je všteto tudi urejevanje zemljiške knjige. Da se pa tudi v tem oziru olajša posestnikom, se jim da v ta namen posojilo, ki se k večjemu s 4% obrestuje in ki se v pet- ali večletnih obrokih vrača. Razun tega so tudi vse vloge, prošnje in priloge, izjave, legaliziranja, vidiranja, ki se rabijo v ta namen, koleka prosti; odtiski katastralnih map se pa zaračunajo za polovično ceno. Tako javna oblast skuša na vseh krajih olajšati komasacijo.

Naj bi se tudi k nam priselilo zanimanje za komasiranje. Bodimo podjetni in se ne strašimo odločnih korakov za napredek kmetijskega stanu.

Po svetu.

Izseljevanje. V času od 1. julija 1904 do 30. junija 1905 se je izselilo iz Evrope in drugih delov sveta v severne zvezne države ameriške skupno 1,626.499 ljudi in sicer iz Avstrije 275.693, torej 88.537 več nego prejšnje leto. Od Avstrijskih izseljencev je bilo 297.557 moških in 78.136 ženskih in prinesli so v Ameriko skoraj 13 milijonov kron. Za leto 1905—1906 se pričakuje iz Avstrije še več izseljencev. Te številke nam pač jasno kažejo, kako žalostne so gospodarske razmere v naši monarhiji.

Izvestja „Deželne zveze za povzdigo prometa tujcev na Kranjskem“.

Predsednik sekcije nemškega planinskega društva v Karlovih varih Karl Schöttner in tajnik društva za povzdigo tujskega prometa za nemški del Češke Ott sta bila v društvenih zadevah v avdijenci pri železniškem ministru dr. pl. Derschatta. Ob tej priliki je minister povdarjal, da je potrebno delovati na krepek razvoj deželnih zvez za povzdigo tujskega prometa, s čimer bi se podpirala enaka stremljenja oddelka železniškega ministrstva za tujski promet, kateri oddelek vodi sekcijski načelnik dr. Roel. Dalje je minister obljubil, da bo deloval na to, da bo dosegel pri finančnem ministrstvu dvakrat tako veliko podporo v to svrhu, kakor je bila dosedaj dovoljena.

Pri tej priliki ponovno opozarjamo, naj posvečajo tujskemu prometu posebno pozornost prizadeti faktorji tako dežela, občine, posojilnice, kakor tudi hotelirji, gostilničarji itd., ker s tem koristijo v prvi vrsti samim sebi, a tudi skupnosti. V vseh zadevah hoče deželna zveza najkrepkejše podpirati vsa stremljenja in to brezplačno.

Kakor je bilo v časopisih že čitati, je deželna zveza založila in izdala brošuro „Kako je mogoče pov-

zdigniti tujski promet v kakem kraju“. Ta brošura se je v 4000 izvodih brezplačno razposlala po deželi, v prvi vrsti na županstva s prošnjo, naj jo razdele med interesente in naj poskrbe, da bi se v kraju priredilo predavanje, za katero bi se kot predmet vzela vsebina imenovane brošure. To prošnjo ponavljamo na tem mestu in se nadejamo, da se bo v jesenskem in zimskem času gotovo priredilo več predavanj, to tembolj, ker za to predavanje ni treba nobenega truda in priprave, ampak je predmet v knjižici dovolj poljudno in pripravno opisan. Ob takih prilikah se tudi najlažje sproži misel za ustanovitev društva za privabitev tujcev. Brošura daje v glavnem vsa navodila, kako je treba ravnati, da najdejo tujci in letoviščarji ono udobnost, ki jih privabi in tudi obdrži v kraju. Apeliramo torej na zavedne osebe, ki jim je mar blagostanje kraja in dežele, da se zavzamejo za stvar, od katere bo imelo korist vse prebivalstvo. Deželna zveza pošlje radevolje brezplačno vsakemu, ki se oglasi, brošuro in vzorna pravila za ustanovitev društva za povzdigo tujskega prometa.

Za kratek čas.

Tri vprašanja. 1. Kdo je najneumnejši rokodelec? Odgovor: Dimnikar, ker tam praska, kjer ga ne srbi. — 2. Koliko mačjih repov je treba, da zvežemo solnce z luno? Odgovor: Samo enega, a ta mora biti dosti dolg. — 3. Kaj pomeni to, če stoji vrana na levi nogi? Odgovor: To nima nobenega pomena.

Loterijske številke.

Dunaj, 22. septembra	. . . . .	67	80	40	45	56
Brno, 26. septembra	. . . . .	90	80	18	7	23

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Konjskega hlapca, v starosti 20—40 let, večšega tudi domačih del, sprejme takoj z mesečno plačo po dogovoru **Karol Kovač, mesar in gostilničar v Starem Trgu pri Rakeku.**

Landauer, še dobro ohranjen se ceno proda v **Postojni hišna številka 110.**

Srnjaka samca, dve leti starega proda trgovec **Ivan Vidmar v Črnem Vrhu nad Idrijo.**

Kašelj. Kogar kašelj nadleguje, naj rabi okusne in olajšujoče **Kaiserjeve prsne karamele.** 2470 notarsko poverjenih spričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zaslinitje. — Zavitek 20 in 40 vinarjev. — Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko »Drei Tannen«. Zalogo ima **J. Hus, lekarnar v Vipavi.**

Učenec in učenka se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga **Frana Zadnek v Senožečah.**

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri **Jos. Deklevi v Postojni.**

Mlin in stiskalnico (prešo) za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda **Leop. Meden, Igavas-Stari trg pri Rakeku.**

Apno se bode razprodajalo od 4. septembra naprej. Cena po dogovoru med posameznimi posestniki. **Gospodarski odsek na Razdrtem.**

Cb 106/6

1.

Oklic.

Zoper Simona Polšak, kojega bivališče je neznano, se je podala pri c. kr. okrajni sodnji v Postojni po Matiju Polšak iz Gorenj, zastopanim po dr. Fran Pikl, odvetniku v Postojni, tožba zaradi ugotovitve lastnine. Na podstavi tožbe odredil se je narok na

23. oktobra 1906

ob 9. uri dopoldne.

V obrambo pravic Simona Polšak se postavlja za skrbnika gospod Gustav Amahen, c. kr. notar v Postojni. Ta skrbnik bo zastopal Simona Polšak v oznamljeni pravni stvari na njega nevarnost in stroške, dokler se ali ne oglasi pri sodnji ali ne imenuje pooblaščenca.

C. kr. okrajna sodnja v Postojni, oddelek II., dne 18. septembra 1906.

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

IVAN JAX & sin v Ljubljani

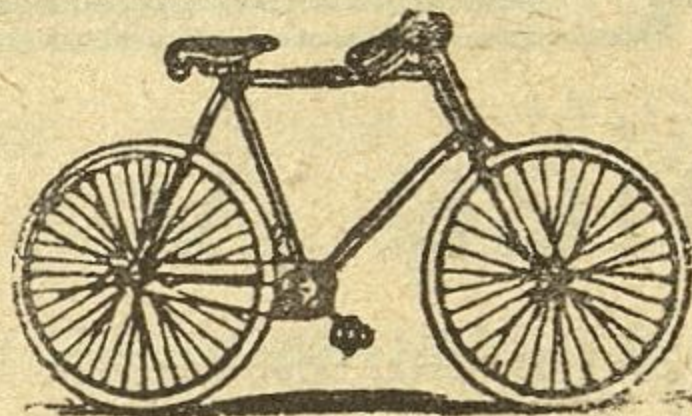
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih
strojev,
voznih koles
in
pisalnih strojev.

Pouk v šivanju in vezenju
na stroje brezplačen.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

zobozdravnik

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zobz.
Vsa zobotehnična dela

O. SEYDL

izvršujejo.

Amerik. zobz.
v konces. ateljeju

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Svetovnoznana

postojnska jama

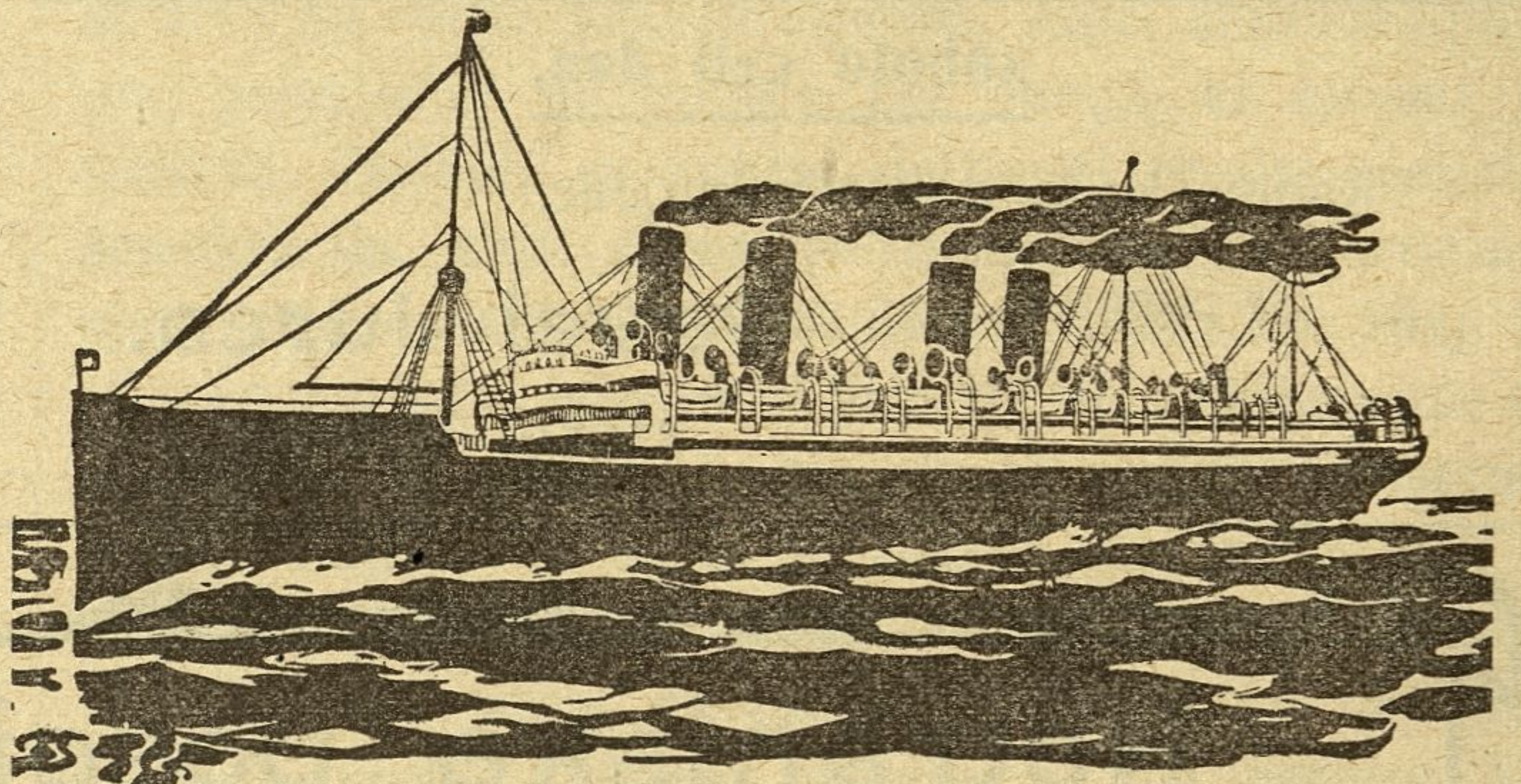
je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne
in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

POZOR!**BERITE!**

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je
s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNÄ v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“,
„Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike
gori navednega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse
proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU
KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto.
— Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in
brezplačno. — Postrežba poštena, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado,
Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon
in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno
čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.
Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale
dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo,
Singapore, v Avstralijo i. t. d.

Notranjci, rabite narodni kolek v korist družbe sv. Cirila in Metoda!

Učenec

15 let star, močan, poštenih staršev, se **sprejme** v trgovino z modnim, manufakturnim in špeerijskim blagom.

Ferdo Špilar, Št. Peter na Krasu.

Naznanilo.

Vljudno naznanjam slav. občinstvu, da bode od 20. septembra 1906 do 20. maja 1907 kopališče samo dvakrat na teden odprto, to je v sredo in soboto celi dan.

Kabine bodo dobro zakurjene.

Se priporoča

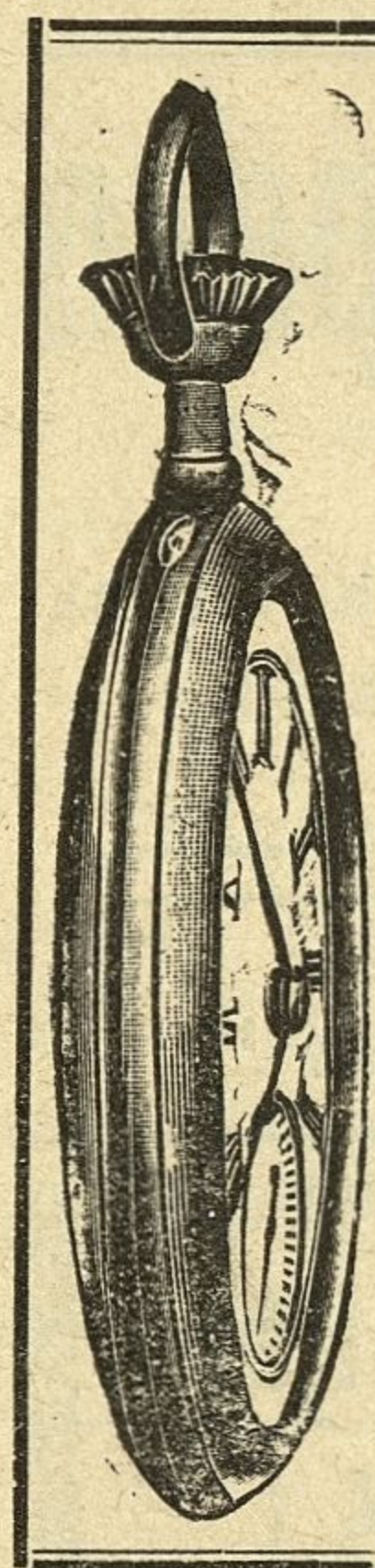
Pavel Jurea.
Hotel Ribnik.

MLIN

s štirimi tečaji, stopami in vodno žago na hribski vodi

== prodaja ==

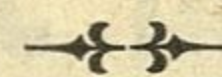
Karol Jelovšek na Vrhniki.

Zahtevajte cenike zastoj in poštine prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka na debelo in drobno.

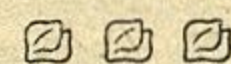

in **trgovec zlatnine in srebernine**, delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v Bielu, Genovi in Glashütte.

Notranjska posojilnica v Postojni

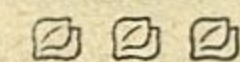
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

Obreštuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice števil. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo

== v prid družbe sv. Cirila in Metoda. ==

Zaloga na Notranjskem so: v **Idriji** (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v **Št. Petru na Krasu** (založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v **Prestranku** (založnik „Mlekarska zadruga“) in v **Žireh** (založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).